

CHKO Beskydy

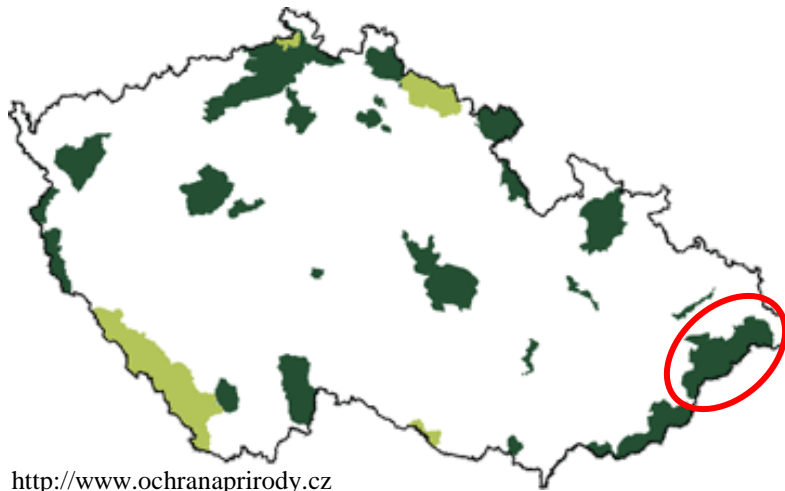
rok vyhlášení: 1973

rozloha: 1160 km²

sídlo správy: Rožnov pod Radhoštěm

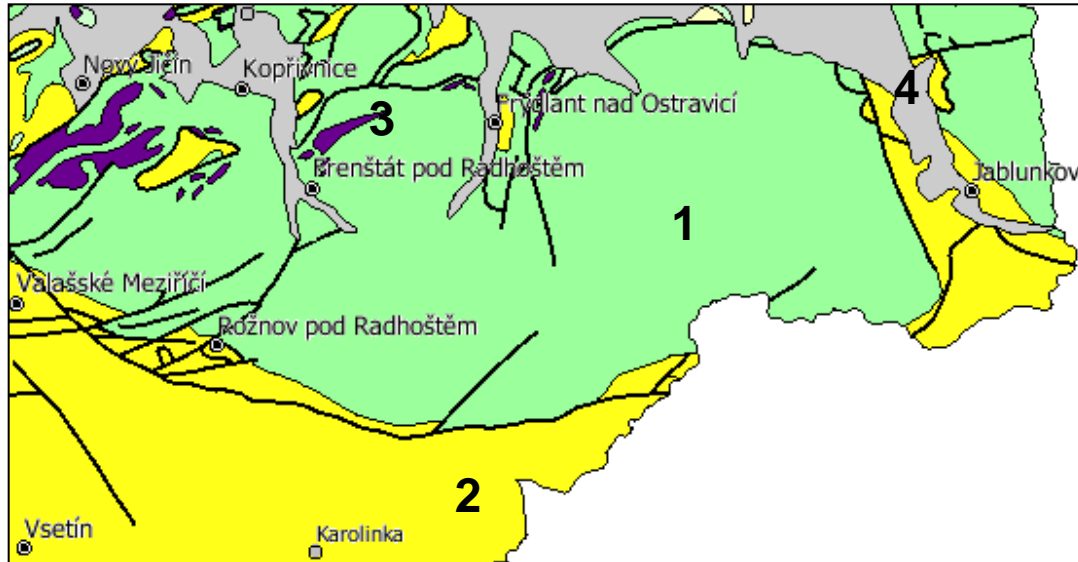
oficiální web:

<http://www.beskydy.ochranaprirody.cz>

CHKO Beskydy

Geologie a geomorfologie

- 1 – druhohorní horniny alpínsky zvrásněné (pískovce, břidlice)
- 2 – třetihorní horniny alpínsky zvrásněné (pískovce, břidlice)
- 3 – vulkanické horniny třetihorní (čediče, fonolity, tufy)
- 4 – kvartérní sedimenty

CHKO Beskydy

Geologie a geomorfologie

Součástí **flyšového pásma Západních Karpat** – jedno z mladých pásemných pohoří, vzniklých při alpínském vrásnění koncem druhohor a ve třetihorách.

Flyš je obecné geologické označení sledu usazených hornin mořského původu, tvořených střídáním sedimentů různé zrnitosti. **Karpatský flyš** je mnohonásobné střídání různě vápnitých jílovců, prachovců, pískovců a slepenců.

CHKO Beskydy

Geologie a geomorfologie

Velká reliéfová členitost Beskyd je vedle jejich mládí dána právě častým střídáním různě odolných hornin. Prakticky všechny nejvyšší hřbety, včetně nejvyššího vrcholu moravských Karpat **Lysé hory (1323 m)**, jsou vázány na odolné pískovce.

Složitá příkrovová stavba – vrásněné hmoty vytvořily příkrovy, jež byly sunuty přes sebe převážně S a SZ směrem a překryly V okraj Českého masivu. Nejstarší příkrov je podslezský, přes něj se nasunul příkrov slezský, přes něj magurský.

Vedle vlastního masivu **Moravkoslezských Beskyd** a okolních pahorkatin zasahují do CHKO od jihu **Vsetínské vrchy**, oddělené Rožnovskou brázdou, a **Javorníky**, oddělené průlomovým údolím Vsetínské Bečvy.

CHKO Beskydy

Geologie a geomorfologie

CHKO Beskydy

Geologie a geomorfologie

Beskydy jsou územím s **největší průměrnou sklonitostí svahů v ČR** (mezi úpatím a vrcholem Lysé hory je převýšení až 900 m). Typický je hojný výskyt erozních rýh a četné sesuvy.

Nestabilní podloží a členitý terén vedly ke vzniku **pseudokrasových útvarů**, zejména rozsáhlých rozsedlinových jeskyní (Cyrilka na Pustevnách – délka 370 m).

Pleistocenní zalednění nebylo prokázáno, patrnými projevy **periglaciálního klimatu** jsou např. mrazové sruby nebo kamenná moře, v podhůří pak rozsáhlé výplavové kužely.

CHKO Beskydy

http://nature.hyperlink.cz/Beskydy/Malenovicky_kotel.htm

CHKO Beskydy

Vodstvo

Pohořím probíhá **hlavní evropské rozvodí**. Severní část je součástí povodí Odry (např. Ostravice, Morávka, Olše), jižní část je odvodňována Rožnovskou a Vsetínskou Bečvou, jež patří k povodí Dunaje.

Díky vysokým srážkovým úhrnům patří CHKO k vodohospodářsky významným územím; je zde vyhlášena **CHOPAV**.

Na území CHKO bylo postaveno **několik přehrad**, z nich největší a nejznámější jsou Šance na Ostravici.

CHKO Beskydy

Vodstvo

Podhůří Beskyd bývalo, a dodnes ve fragmentech je, hlavní oblastí výskytu fenoménu **karpatských divočících toků** v ČR. K nejlépe zachovaným příkladům patří Evropsky významná lokalita **Niva Morávky** u Nošovic, ležící těsně za hranicí CHKO Beskydy (a těsně za humny obří automobilky Hyundai).

CHKO Beskydy

Vodstvo

K charakteristickým druhům vázaným na nestabilní štěrkové náplavy patří židovíník německý (*Myricaria germanica*), přeslička různobarvá, zimní a větevnatá (*Equisetum variegatum*, *E. hyemale*, *E. ramosissimum*), třtina pobřežní (*Calamagrostis pseudophragmites*), vrba šedá a lýkovcová (*Salix eleagnos*, *S. daphnoides*). Z živočichů například rovnokřídlá marše Türkova (*Tetrix tuerki*), na Moravě známá pouze zde, saranče *Chorthippus pullus*, nebo slídáci *Arctosa cinerea* a *A. maculata*.

Myricaria germanica

Equisetum variegatum

Calamagrostis pseudophragmites

Salix eleagnos

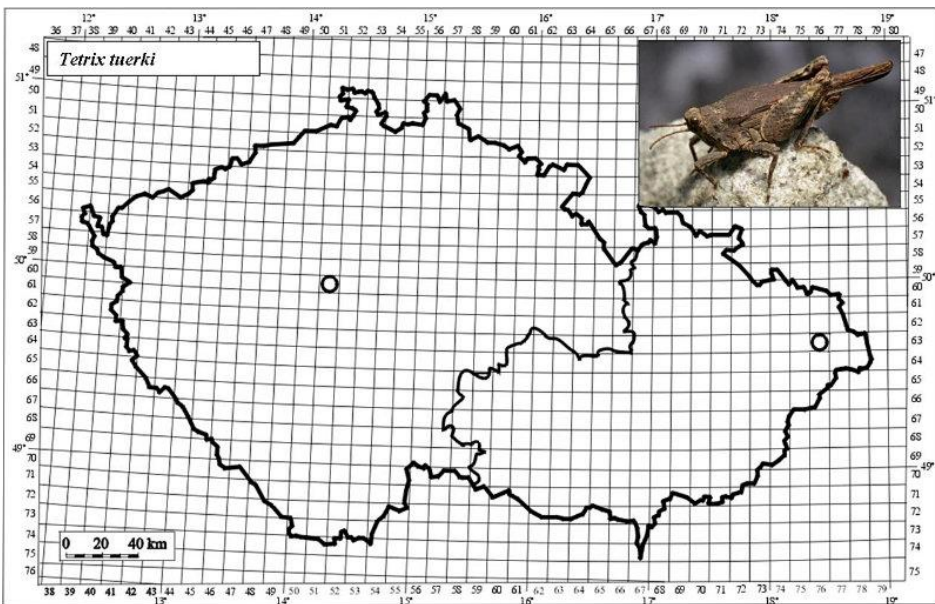

Salix daphnoides
Violet Willow

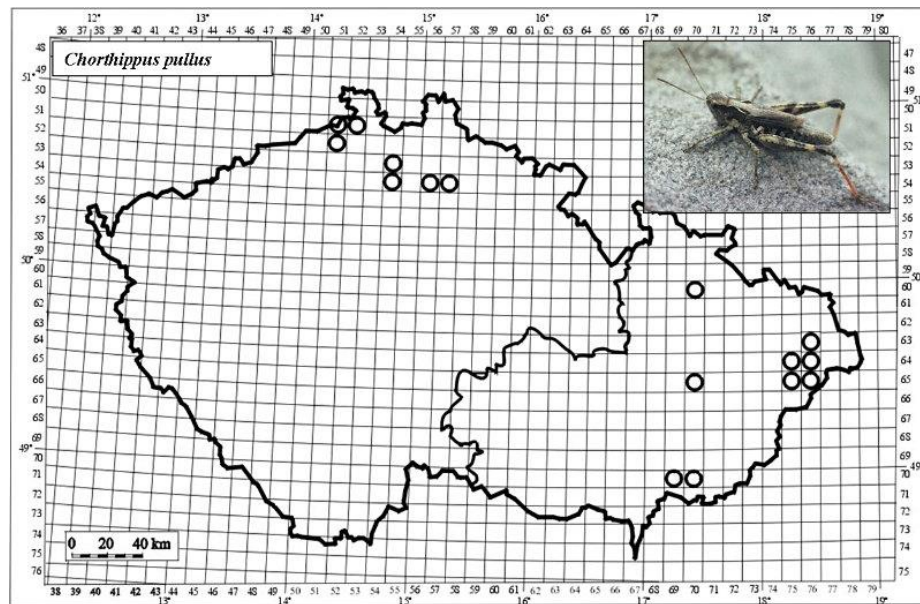
CHKO Beskydy

Vodstvo

K charakteristickým druhům vázaným na nestabilní štěrkové náplavy patří židovíník německý (*Myricaria germanica*), přeslička různobarvá, zimní a větevnatá (*Equisetum variegatum*, *E. hyemale*, *E. ramosissimum*), třtina pobřežní (*Calamagrostis pseudo-phragmites*), vrba šedá a lýkovcová (*Salix eleagnos*, *S. daphnoides*). Z živočichů například rovnokřídlá marše Türkova (*Tetrix tuerki*), na Moravě známá pouze zde, saranče *Chorthippus pullus*, nebo slídáci břehový (*Arctosa cinerea*) a skvrnitý (*A. maculata*).

<http://www1.osu.cz/orthoptera>

<http://www1.osu.cz/orthoptera>

© Eckhart Derschmidt

Arctosa cinerea

Arctosa maculata

CHKO Beskydy

Klima

V nejvyšších polohách **chladné horské klima** s extrémními srážkovými úhrny: vrchol Lysé hory má průměrnou roční teplotu 2,6 °C a průměrné srážkové úhrny 1 505 mm/rok.

Nejteplejší je jižní okraj CHKO, patřící do **mírně teplé oblasti** s průměrnými teplotami až 7 °C.

Proudění vzduchu je výrazně modifikováno morfologií terénu: v severní části území převládají severojižní větry, na Valašsku větry ve směru východ - západ.

Typickým beskydským jevem jsou **teplotní inverze**, vznikající akumulací těžšího chladného vzduchu v údolích a kotlinách a provázené inverzní oblačností („málokdy se zvedá mlha v jižních Beskydech...“).

CHKO Beskydy

Flóra a vegetace

Beskydy jsou významné unikátními fragmenty pralesovitých jedlobučin, v nejvyšších polohách přecházejících do klimaxových smrčín s horskými prvky. Celková lesnatost je vysoká (70 %), avšak většinou jde o druhotné smrkové monokultury. Velmi cenné jsou enklávy květnatých extenzivních valašských luk a (bývalých) pastvin s výskytem druhů citlivých k intenzifikaci (vstavače, hořečky), dnes ohrožené zarůstáním. V různých vegetačních typech se vyskytuje řada karpatských prvků.

CHKO Beskydy

Flóra a vegetace

Beskydy jsou významné unikátními fragmenty pralesovitých jedlobučin, v nejvyšších polohách přecházejících do klimaxových smrčín s horskými prvky. Celková lesnatost je vysoká (70 %), avšak většinou jde o druhotné smrkové monokultury. Velmi cenné jsou enklávy květnatých extenzivních valašských luk a (bývalých) pastvin s výskytem druhů citlivých k intenzifikaci (vstavače, hořečky), dnes ohrožené zarůstáním. V různých vegetačních typech se vyskytuje řada karpatských prvků.

Horské smrčiny

Rozvolněné porosty **smrku ztepilého** a **jeřábu ptačího** (*Sorbus aucuparia*) jsou vázané na extrémní podmínky vrcholových poloh Beskyd v nadmořské výšce nad 1200 metrů. Pozůstatky porostů narušených imisemi se vyskytují pouze na Lysé hoře a v nejvyšších partiích Smrku, Kněhyně a Čertova Mlýna. K význačným horským prvkům patří **kamzičník rakouský** (*Doronicum austriacum*), **mléčivec alpský** (*Cicerbita alpina*), **bika lesní** (*Luzula sylvatica*), **žebrovice různolistá** (*Blechnum spicant*) nebo **čípek objímavý** (*Streptopus amplexifolius*) a endemit Západních Karpat **oměj tuhý moravský** (*Aconitum firmum moravicum*). Vzácně se i v nižších polohách vyskytují fragmenty podmáčených a rašelinných smrčín, např. v PR V Podolánkách nebo v údolí Černé Ostravice.

Luzula sylvatica

picasaweb.google.com

Blechnum spicant

<http://www.botanypictures.com>

Aconitum firmum moravicum

http://www1.lf1.cuni.cz/~kocna/flowr_my/p7128386.jpg

CHKO Beskydy

Flóra a vegetace

Jedlobučiny a suťové lesy

Ač o existenci nedotčených pralesů nemůže být v Beskydech řeč, jsou místní staré, věkově a prostorově rozrůzněné jedlobukové porosty nejbližší tomu, co pod tímto označením většinou rozumíme. Hlavní dřevinou je **buk lesní**, početně bývá přimíšena **jedle bělokorá** (mnohde mohutní jedinci přes 50 m vysokí a 350 let staří), dnes často odumírající (imise nebo sukcesní vývoj?). Ve vyšších polohách roste podíl **smrku ztepilého**, na strmých kamenitých svazích se vyskytují **javor klen** a **jasan ztepilý**.

CHKO Beskydy

Flóra a vegetace

Jedlobučiny a suťové lesy

Ač o existenci nedotčených pralesů nemůže být v Beskydech řeč, jsou místní staré, věkově a prostorově rozrůzněné jedlobukové porosty nejbližší tomu, co pod tímto označením většinou rozumíme. Hlavní dřevinou je **buk lesní**, početně bývá přimíšena **jedle bělokorá** (mnohde mohutní jedinci přes 50 m vysokí a 350 let staří), dnes často odumírající (imise nebo sukcesní vývoj?). Ve vyšších polohách roste podíl **smrku ztepilého**, na strmých kamenitých svazích se vyskytují **javor klen** a **jasan ztepilý**.

Podrost bývá často květnatý, s náročnými hajními druhy: **kyčelnice devítilistá** a **cibulkonosná**, **lilie zlatohlávek**, **sněžěnka podsněžník**, **samorostlík klasnatý**, **měsíčnice vytrvalá**, **udatna lesní**. Typickými karpatskými prvky jsou **kyčelnice žláznatá**, **pryšec mandloňovitý**, **šalvěj lepkavá** nebo **krtičník žláznatý**.

Nejlepší příklady jsou chráněny v **NPR Mionší**, **NPR Razula**, **NPR Salajka**, **NPR Mazák** nebo **NPR Kněhyně - Čertův Mlýn**.

Dentaria enneaphyllos

Dentaria glandulosa

Lunaria redivia

Aruncus sylvestris

Scrophularia scopolii

<http://botany.cz>

Salvia glutinosa

<http://www.atlas-roslin.pl>

CHKO Beskydy

Flóra a vegetace

Horské a podhorské extenzivní louky a pastviny

Ubývajícím, avšak jedinečně zachovalým vegetačním typem Beskyd jsou **pasené krátkostébelné trávníky** na málo úživných půdách s dominancí smilky tuhé a výskytem konkurenčně slabých druhů, vázaných na maloplošné narušení drnu, nebo jinak podporované pastvou: **hořeček žlutavý** (*Gentianella lutescens*), **kociánek dvoudomý** (*Antennaria dioica*) nebo **prstnatec bezový** (*Dactylorhiza sambucina*). Charakteristický vzhled dodávají beskydským pastvinám roztroušené keře **jalovců** (*Juniperus communis*).

Na bohatších substrátech a na sečených místech se vyskytují **květnaté louky** s **kostřavou červenou** (*Festuca rubra*) nebo **trojštětem žlutavým** (*Trisetum flavescens*). I zde se vyskytují četné orchideje, např. **vstavač mužský** (*Orchis mascula*) nebo **hlavinka horská** (*Traunsteinera globosa*), dále **mečík střečovitý** (*Gladiolus imbricatus*), **šafrán karpatský** (*Crocus heuffelianus*), vyhynul **hořec bezlodyžný** (*Gentiana acaulis*).

Nejlepší příklady jsou chráněny v **PR Galovské lúky** nebo v **PP Pod Lukšincem**.

Gentianella lutescens

<http://botany.cz>

Antennaria dioica

Traunsteinera globosa

Gentiana acaulis

CHKO Beskydy

Flóra a vegetace

Rašeliniště

© Zuzka Rozbrojová

Pravá **vrchoviště** se dnes v Beskydech nevyskytují, jediné historicky existující bylo zatopeno přehradou Šance; fragmenty vrchovištní vegetace jsou v údolí Černé Ostravice (např. **suchopýr pochvatý** (*Eriophorum vaginatum*)).

Na řadě beskydských pramenišť (místně zvaných *sihly*), vázaných na místa na styku propustných pískovců a nepropustných jílovců, se vyskytuje **vegetace přechodových rašelinišť a slatinných luk**. K význačným druhům patří **suchopýr úzkolistý** (*Eriophorum angustifolium*), **bahnička chudokvětá** (*Eleocharis quinqueflora*), **rosnatka okrouhlolistá** (*Drosera rotundifolia*), **všivce mokřadní** a **bahenní** (*Pedicularis sylvatica*, *P. palustris*), **kruštík bahenní** (*Epipactis palustris*) nebo **prameništní mech srpnatka závitkolistá** (*Drepanocladus revolvens* s.s.) – jen v Krkonoších, na Šumavě a zde. Fytogeograficky významným prvkem je **starček podhorský** (*Senecio subalpinus*) – u nás jen tady a na Šumavě.

K významným lokalitám patří **PP Obidová**, **PP Byčinec** nebo **PP Podgrůň**.

Eleocharis quinqueflora

Pedicularis sylvatica

Senecio subalpinus

CHKO Beskydy

Flóra a vegetace

Mykoflóra

šupinovka ježatá

<http://132.203.244.9/webchamp>

čišovec náprstkovitý

<http://home.arcor.de/guenter.bauer1>

Zachovalá a dobře prozkoumaná je lesní mykoflóra dřevokazných druhů, vázaných na padlé dřevo v různých stupních rozkladu (indikátory zachovalé struktury lesa).

V pralesích (Mionší, Salajka) se vyskytuje vzácný ohňovec Pouzarův (*Phellinus pouzarii*) – jen na jedlích, plodnice především na řezných plochách – tedy původně asi na zlomech; u nás jinak jen Boubín a Žofín. Z dalších významných druhů se vyskytují ronivka sazová (*Hydropus atramentosus*), ušičko jedlové (*Pseudoplectania vogesiaca*), čišovec náprstkovitý (*Cyphella digitalis*), penízečka liláková (*Baeospora myriadophylla*), hlívička jedlová (*Hohenbuehelia abietina*) – všechny vázány na tlející dřevo jedlí, nebo šupinovka ježatá (*Pholiota squarrosoides*), vázaná na buk.

Mykoflóra mykorhizních druhů není tak zajímavá.

CHKO Beskydy

Fauna

Dobře vyvinutá společenstva horských smíšených (pra)lesů a květnatých valašských luk a pastvin, s řadou význačných karpatských prvků.

bezobratlí

měkkýši: ráj dendrofilních pralesních druhů, pozůstatků klimatického optima – odkazuje jednak k příznivým klimatickým podmínkám (srážkově nejbohatší oblast Moravy), jednak k historické kontinuitě lesa. Výrazné východní, zejména karpatské ovlivnění. Nejbohatší lokalitou je NPR Mionší (přes 60 druhů). Z dendrofilů zejména vřetenatka šedavá (*Bulgarica cana*) a nejpralesnější z pralesních řasnatka žebernatá (*Macrogaster latestriata*). Vyskytuje se zde také endemická vřetenatka Ranojevičova moravská (*Vestia ranojevici moravica*), jejíž nominální subspecie se vyskytuje nejblíže v Bulharsku. Na mokravé průsaky v lesích jsou vázány karpatské druhy jehlovka malinká (*Acicula parcelineata*) a vřetenatka hrubá (*Vestia gulo*) – u nás jen v Beskydech. Alpská pralesní závornatka vřetenec horský (*Pseudofusulus varians*), jež měla jedinou moravskou lokalitu na Smrku, vyhynula zřejmě v důsledku vymrznutí lesního porostu na Silvestra 1978 (jinak Krušné hory, Alpy).

CHKO Beskydy

Fauna

měkkýši:

Bulgarica cana

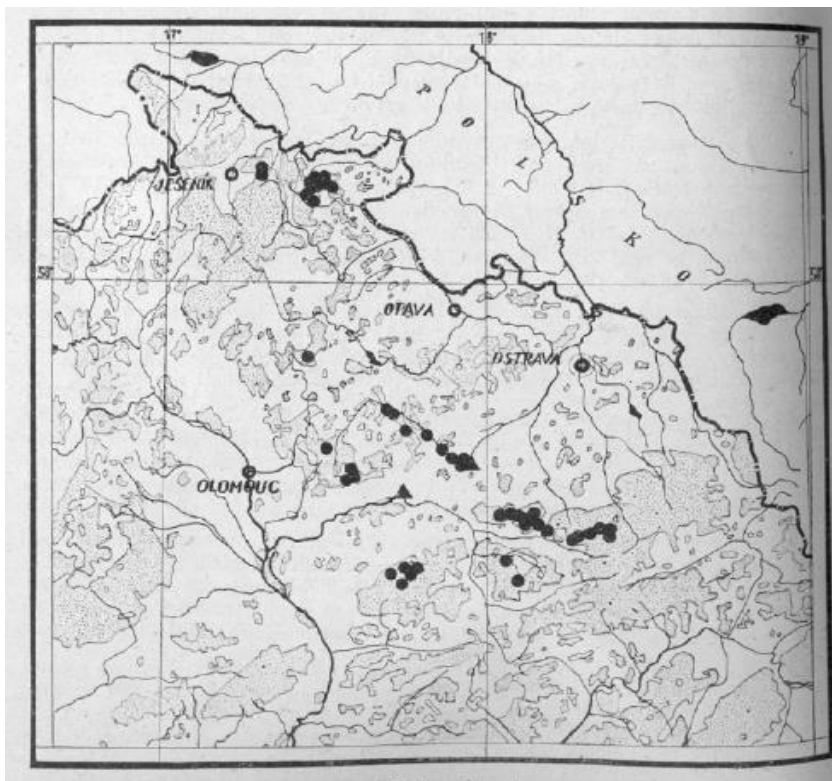

Macrogastrea latestriata

Pseudofusulus varians

Lacina & Horsák 2009

Vestia gulo

Vestia ranovejvici moravica

CHKO Beskydy

Fauna

bezobratlí

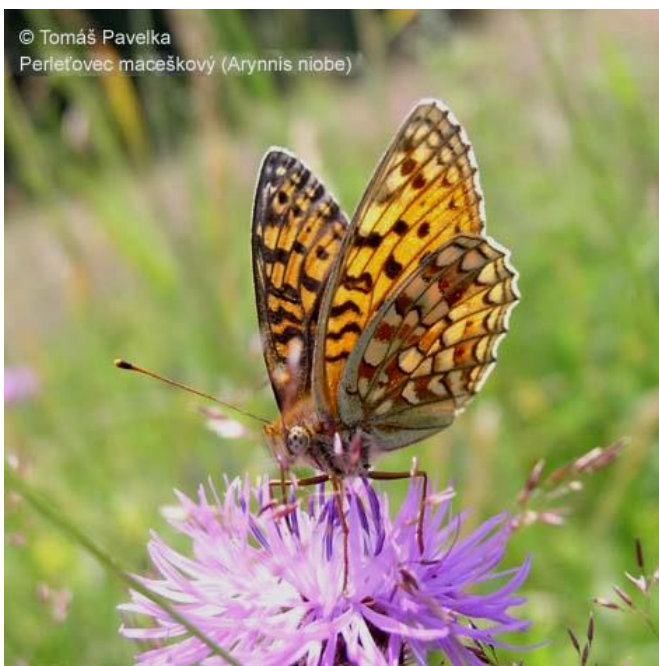
denní motýli: na hřebeni Javorníků **jasoň dymnivkový** (*Parnassius mnemosyne*), na valašských loukách naše největší metapopulace myrmekofilního **modráška černoskvrného** (*Maculinea arion*) – housenka monofágní na mateřídoušce. Spolu s ním zde **perleťovec maceškový** (*Argynnis niobe*) a **hnědásek kostkovaný** (*Melitaea cinxia*) – vzácné a ustupující druhy pastvin a oligotrofních trávníků.

Parnassius mnemosyne

Maculinea arion

Argynnis niobe

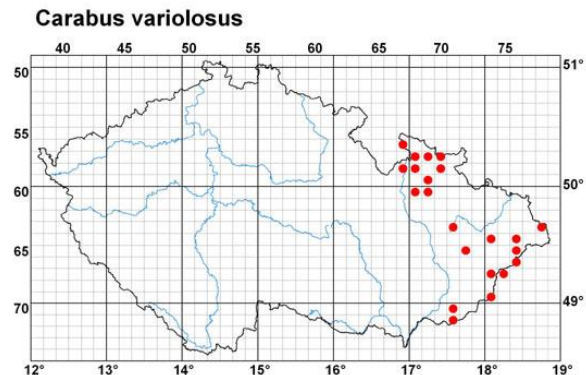
Melitaea cinxia

CHKO Beskydy

Fauna

bezobratlí

ostatní: typický je vlhkomilný **střevlík hrboLATý** (*Carabus variolosus*), vázaný na břehy lesních potůčků, horský **střevlík** *Pterostichus negligens*, vázaný na kamenité sutě, nebo karpatský horský **střevlíček** *Pseudanophthalmus pilosellus* (v ČR jen zde). Častý je zde pralesní **roháček** *Ceruchus chrysomelinus*, vyvíjející se v trouchu jedlí. *Rhizodes sulcatus* – Mionší a Hluboká nad Vltavou.

Carabus variolosus

Ceruchus chrysomelinus

CHKO Beskydy

Fauna

obratlovci

ryby: východním prvkem naší ichtyofauny je **vranka pruhoploutvá** (*Cottus poecilopus*).

obojživelníci: vedle běžných druhů se vyskytuje **čolek karpatský** (*Triturus montandoni*), který zde má centrum rozšíření v ČR. Velmi hojní jsou **kuňka žlutobřichá** (*Bombina variegata*) a **mlok skvrnitý** (*Salamandra salamandra*).

plazi: vedle běžnějších druhů **užovka hladká** (*Coronella austriaca*).

CHKO Beskydy

Fauna

obratlovci

ptáci: výborně vyvinutá horská lesní společenstva: datlík tříprstý (*Picoides tridactylus*), strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*), puštík bělavý (*Strix uralensis*) – u nás jen zde a reintrodukovaný na Šumavě, sýc rousný (*Aegolius funereus*), kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), kos horský (*Turdus torquatus*), lejsek malý (*Ficedula parva*) – v bučinách velmi početně, holub doupňák (*Columba oenas*), jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*), čáp černý (*Ciconia nigra*) aj. Dožívá zde tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*), v bezlesí Lysé hory hnízdí několik párů lindušky horské (*Anthus spinoletta*).

Picoides tridactylus

<http://i45.photobucket.com>

Dendrocopos leucotos

Strix uralensis

<http://www.fatbirder.com>

Ficedula parva

<http://www.ittiofauna.org>

CHKO Beskydy

Fauna

obratlovci

savci: vzhledem k návaznosti na slovenská pohoří a výskytu vhodných biotopů (rozsáhlé, relativně klidné lesní celky) se v území pravidelně vyskytují **velké šelmy:** rys ostrovid (*Lynx lynx*), vlk obecný (*Canis lupus*) a medvěd hnědý (*Ursus arctos*).

CHKO Beskydy

Fauna

obratlovci

savci: vzhledem k návaznosti na slovenská pohoří a výskytu vhodných biotopů (rozsáhlé, relativně klidné lesní celky) se v území pravidelně vyskytují **velké šelmy:** **rys ostrovid** (*Lynx lynx*), **vlk obecný** (*Canis lupus*) a **medvěd hnědý** (*Ursus arctos*).

Aktuální odhad stavů (2015-16): minimálně deset dospělých **rysů** a pět dospívajících mláďat. Dále tři **vlci**, jejichž rozlehlé teritorium zahrnuje kromě CHKO Beskydy i Slezské Beskydy a pohraniční území Slovenska a Polska. Výskyt **medvěda** byl prokázán v Javorníkách - tři zaznamenaná pozorování se týkají stejného jedince.

CHKO Beskydy

Fauna

obratlovci

savci:

Z význačných horských drobných savců se vyskytuje myšivka horská (*Sicista betulina*) a rejsek horský (*Sorex alpinus*).

V pseudokrasových jeskyních (PP Kněhyňská jeskyně, PP Ondrášovy díry, Cyrilka aj.) zimují letouni, například vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopýr velký (*Myotis myotis*) nebo netopýr severní (*Eptesicus nilssonii*).

Eptesicus nilssonii

Sicista betulina

Sorex alpinus

CHKO Beskydy

Nejvýznamnější maloplošná ZCHÚ

Pralesní rezervace **NPR Mionší, NPR Razula, NPR Salajka, NPR Kněhyně-Čertův Mlýn** nebo **NPR Mazák**.

NPP Valašské muzeum v přírodě – známý skanzen valašské architektury v Rožnově pod Radhoštěm.

PP Obidová – nejzachovalejší komplex různých typů rašelinných a podmáčených luk v CHKO Beskydy.

PR Galovské lúky – květnaté valašské pastviny s bohatým výskytem orchidejí.

CHKO Beskydy

Historie lidského vlivu, ochrana a ohrožení

Nejstarší stopy osídlení podhůří jsou sice už z neolitu, výraznější osídlení podhůří a údolních poloh Beskyd Slovany se však datuje až z 13.–14. století

Teprve **valašská kolonizace**, probíhající v 15.–17. století od severovýchodu, však znamenala osídlení hřbetů a úbočí hor. Součástí tradičního valašského hospodaření byla zejména pastva ovcí (salaše), a to i v nejvyšších polohách, dnes nezřídka považovaných za prales. Tehdy vzniká jedinečná krajina a jedinečná kulturní tradice moravského Valašska.

Rostoucí poptávka po dřevě v důsledku rozvoje průmyslu vedla v 18. a 19. století k intenzifikaci lesního hospodářství, spojené se zakládáním rychle rostoucích smrkových monokultur. Památkou historického způsobu dopravy dříví jsou vodní **klauzy** – umělé vodní nádrže na horských tocích, které se využívaly pro posílení vydatnosti toku při plavení dříví.

Po útlumu salašnictví v 70. letech 19. století (konkurence laciné australské vlny) došlo k rozsáhlému zalesňování pastvin.

CHKO Beskydy

Historie lidského vlivu, ochrana a ohrožení

Chudoba spojená s vystěhovalectvím do USA, pozdější komunistická devastace po r. 1948 a následný kapitalistický blahobyt po r. 1989 vedly k dalšímu úpadku pastevectví a tradiční valašské kultury.

Na přelomu 70. a 80. let 20. století se projevilo narušení smrkových lesů imisemi z ostravské aglomerace.

Beskydy jsou rekreačním zázemím pro lidnaté Ostravsko a podnikatelský Zlín. Se vším, co k tomu patří (chaty, chalupy, golfové hřiště apod.).

Prioritou Správy CHKO je zachování a obnova přírodě blízkých lesních biotopů a zachování druhové bohatosti nelesních biotopů simulací tradičního managementu (sečení, pastva).

CHKO Beskydy

zajímavé webové stránky

<http://www.valasskakrajina.cz> – informační server provozovaný ČSOP Salamandr; velmi pěkná fotogalerie, podrobné charakteristiky beskydských maloplošných ZCHÚ.

<http://nature.hyperlink.cz/> - velmi dobré stránky ČSOP Via Hulín věnované ZCHÚ Zlínského kraje, CHKO Beskydy a CHKO Bílé Karpaty

<http://www.vmp.cz> – stránky Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

CHKO Beskydy

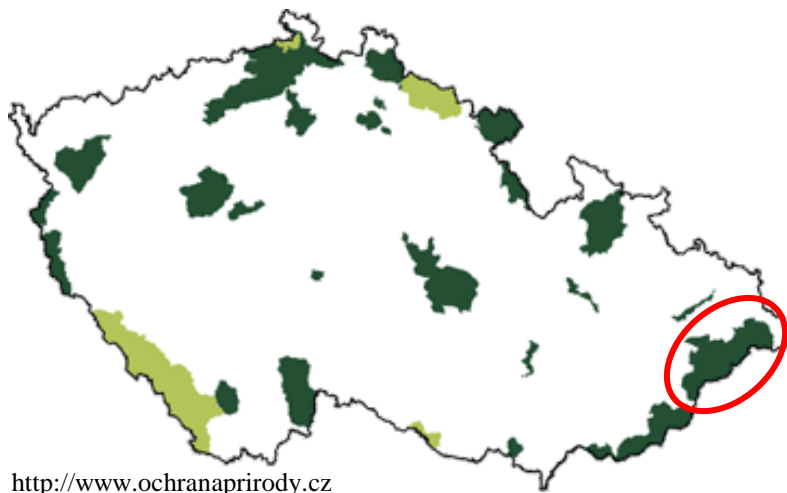
rok vyhlášení: 1973

rozloha: 1160 km²

sídlo správy: Rožnov pod Radhoštěm

oficiální web:

<http://www.beskydy.ochranaprirody.cz>

<http://www.ochranaprirody.cz>

Členité karpatské horstvo, dosahující horní hranice lesa, s rozsáhlými lesními celky ukrývajícími unikátně zachovalé fragmenty jedlobukových lesů pralesovité struktury a hostíciými pralesní společenstva hub a živočichů. V bezlesých enklávách pozůstatky květnatých luk a pastvin, jež jsou spolu s typickou architekturou památkami tradiční valašské kultury. Největší CHKO v ČR.